GAZETA LWOWSKA.

We Srodę **Nro. 31.** 16. Marca 1825.

WIADOMOŚCI KRAIOWE.

— *Ze Lwowa.* —

J. C. K. Mość pozwolić raczył, aby dotychczasowy Wice-Starosta Cyrkułowy, Jan Ambros de Rechtenberg, stosownie do swoiego żądania przeniesiony był do Galicyyskiego Rządu kraiowego na pełniącego służbę Guberniialnego Sekretarza.

— *Z Wiednia d. 8. Marca.* —

Król. Francuzki Poseł, Margrabia Karaman, wyiechał ztąd do Paryża, zkąd w ciągu przyszłego miesiąca poiedzie do Medyolanu.

Z przedaży poematu, ułożonego przez Kommissarza woiennego Meisla, na uroczystość Narodzin N. Pana, do którego Adolf Müller, śpiewak teatru na Jozefsztadzie, skompouował text muzyki, druk poematu Antoni Strauss, afiszów Karol Gerold, zaś textu muzyki handel Steinera bezpłatnie podięli się, nakoniec nieznaiomy przyiaciel ludzkości wszystek papier równie bezpłatnie dostarczył, wręczono Radzie nadworney woienney 1160 ZR. w M. K. i takowe stosownie do przeznaczenia autora na fundusz ukształcenia dzieci woyskowych ciemnych na oczy obrócone zostały.

WIADOMOŚCI ZAGRANICZNE.

Zjednoczone Stany Ameryki północney.

Namieniliśmy iuż o Poselstwie, które Prezydent Ziednoczonych Stanów Ameryki północney przesłał do Kongressu, żądaiąc, aby przy swoiem wystąpieniu przedsięwzięto ściste śledztwo z iego zarządu; z tego więc powodu w d. 11. Stycznia wszczęły się w Izbie Reprzezentantów mocne rozprawy nad pytaniem, czyli poselstwo wspomnione oddać pod rozpoznanie Wydziału; co rozstrzygniono większością 28 głosów w ten sposób: iż takowe poruczono Wydziałowi z 7 wybranych Członków, i dano onemuż instrukcyie.

Hiszpaniia.

Rząd odebrał wiadomość o zwycięztwie odniesionem przez Kanteraka nad Boliwarem w bitwie stoczoney w d. 17. Września między Guamanga i Cuyco, w którey podług teyże wiadomości, niepodlegi utracili 6,000 ludzi.

Wielka Brytaniia i Irlandyia.

Na posiedzeniu Izby Niższey w d. 18. Lutego P. Brougham ponowił zapowiedziany wniosek, aby Delegowanych Związku Katolickiego przypuścić przed kratki Izby, i wysłuchać ich, za nim głosowano będzie względem bilu przeciwko onym wymierzonego. »Może mi zarzucą« rzekł, »iż przez to chcę tylko zwlec drugie odczytanie bilu i uzyskać czasu. Jednakowoż to nie iest moim zamiarem, tak równie, iak nie iest życzeniem Katolików, których iuż trzydziestu czeka przy wniyściu do Izby, a z których ieszcze inni przybędą przed powtórnem odczytaniem bilu przeznaczonem na d. 21. Lutego. Nie szukaią oni ozdoby w mowie, lecz pragną iedynie ze swego postępowania się usprawiedliwić. Jeźli w Izbie panuie szczera chęć do poiednania się, tedy teraźnieysza sposobność bardziey temu sprzyia, iak kiedy. Owi Mężowie, którzy się do przedsionku Izby cisną, są składem powszechnego życzenia, a gdy tu staną, można będzie powiedzieć, że cała Irlandyia stoi przed kratkami Izby.«

»Nie należy naśladować postępowania, iakiego przestrzegał Parlament w roku 1776. Gdyby wtedy sławnemu Franklinowi więcey zaufano, tedy osady Angielskie w Ameryce nie byłyby może stracone. A iednak nie tyle wyrażał Franklin powszechnego życzenia Amerykanów, iakby to uczynili Deputowani Irlandzcy; ponieważ Irlandczykowie nie są tak między sobą podzieleni, iak Ministrowie Angielscy.« — P. Brougham zakończył, iż raz ieszcze żąda, aby Izba posłuchała głosu obrońców Religii, którą wszyscy przodkowie teraźnieyszego pokolenia wyznawali.

P. Wynn sądził, iż wynikłaby wielką niedogodność przypuszczać przed kratki wszystkie towarzystwa, gdyby to zrobiono dla Związku Katolickiego. — Jeneralny Adwokat twierdził, że Związek Katolicki iest nieprawny i niekonstytucyyny, zatem iego Delegowani nie mogą być słuchanymi.

P. Rice starał się okazać, iż dawniey bywały przypadki przypuszczenia Katolików przed kratki Izby; »i tak, rzecze, pod Królem Anną (*King Anne*) (długo trwaiący śmiech), »pod Królową Anną, chciałem powiedzieć, — ale nie, nie

omyliłem się; — nie mówiliż Węgrzyni: »*Moriamur pro rege nostro Maria Theresia*?« — (Oklaski ze wszech stron). Pod tém panowaniem, a nawet pod Jerzym I. przypuszczane były Katolickie Deputacyie przed kratki Parlamentu Irlandzkiego. Gdyby tych, którzy tego teraz pragną, odepchnięto, odpowiedzialność padłaby na Ministrów.«

Minister Spraw Wewnętrznych, P. Peel, rzekł, iż chętnie tę odpowiedzialność na siebie przyymuie. Względem przypuszczania przed kratki musi być Izba bardzo ostrożną. Przypomina ón sobie, że pewien filantrop żądał stawić się ze swoim Negrem z Antigoa, i widzi iuż naprzód, iż na témby się rzecz skończyła, żebyśmy zobaczyli Radykalistów żądaiących reformy Parlamentu.

Wniosek P. Broughama odrzucono w końcu rozpraw 222 przeciwko 89 głosów, a zatém większością 133. Posiedzenie skończyło się o 2giéy godzie rano.

Dalszy ciąg Mowy P. Kanninga, mianéy na posiedzeniu Izby Niższéy w d. 3. Lut., przerwanéy w Nrze. 29. Gazety naszéy:

»Do innych części Mowy Królewskiéy z pociechą przeyść mogę; i za pomoc, którą zacni Członkowie drugiéy strony czasami nam dawali, czuię pewnie więcéy wdzięczności, iakby tę przy skąpéy pochwale, którą nas zacny prawnik obsypuie, usprawiedliwić można było. Poymuię, że Izba nie będzie się wzdrygała przystać na część adresu, powtarzaiącego to, co Mowa Królewska o korzyściach z trzymania się zasad liberalnych handlu i uznania niepodległości południowo-amerykańskich Państw*) wyraża. Zacny prawnik i Członek, iak Izbie dobrze wiadomo, nie iest pospolitym Mówcą, wiemy także, iż, gdy mówi, nie bardzo krótko się wyraża, iż rozmaitych dotyka przedmiotów i zwyczaynie, chociaż tu i owdzie napomyka o bezpośrednich przedmiotach rozpraw, wystawia nam rozprawę względem wszystkich, iakie być mogą rzeczy (*de omni re scibili*). Równie musi Izba wiedzieć, iż w życiu swoiém prawie każdą wspierał nowość, któréy dozwala Konstytucyia, i ieśli uczyniemy odmianę, niech się bezwątpienia zdaie, żeśmy od niego pożyczyli. Dla tego zawsze iest gotów, gdzie tylko może rościć sobie prawo do przodkowania; i gdy Ministrowie w prawo lub lewo z utorowanéy drogi zbaczaią, tedy nie zaniedbuie, iak z teraźnieyszego powodu, mówić do nich: »Ja was uprzedziłem, iest to móy środek, mam prawo do zasługi wynalazku, wy zaś do pracy wykonania.« Przywodzi ón mi na myśl wielkiego krytyka i chcącego być Poetą za czasów Królowéy Anny, nazwiskiem Dennisa, który miał ten osobliwy kaprys, iż wszystkie dobre sztuki teatralne, które pod ówczas wystawiano, chciał mieć pisane, i gdy szedł na teatr zawsze upoważniał prawa swoie do sztuki. Pewnego wieczora dawano traiedyią, w któréy przedstawiano burzę; Dennis iuż pierwéy twierdził, że był autorem téy traiedyi; atoli prawdziwy autor, który przypadkiem obok niego usiadł, ośmielił się czynić mu zupełnie skromne zarzuty. Gdy się burza zaczęła, Dennis w tak mocną wpadł namiętność, iak burza, i twierdził, iż chociaż nie iest iego ta traiedyia, tedy przynaymniéy musi być iego własny piorun. (Oklaski i śmiech.) Roszczenia zacnego prawnika zdaią się mi być właśnie tego rodzaiu, i w przyszłości, chociażby nayliberalnieyszemu Ministeryium, będzie niepodobna, wyświadczyć iaką dobroczynność kraiowi, lub chwycić się iakiego środka, który same wzbudza oklaski, lub wiele czyni hałasu, bez tego, aby zacny prawnik nie uważał go za swóy piorun. (Słuchaycie, słuchaycie!) — Jest ón iednakowoż bardziéy dostatecznym, iak iego wzór; nie rości ón sobie prawa do całéy sztuki, nie mówi, że wszystkie środki do ulepszenia i rozszerzenia handlu i uprzątnienia ograniczeń, są iego, chociaż większą część onychże podaie za uczoną kradzież z mów swoich. Jeden środek mianowicie wyrzuca i odstępuie go wspaniale, zapewnie nie nam, lecz swemu i moiemu przyiacielowi i prawnikowi (Sir J. Mackintosh); mniemam: uznanie Południowo-Amerykańskiéy niepodległości. Atoli ón, (P. Brougham) nie może kroku tego, chociaż mu się dobry zdaie, bezwarunkowo pochwalić; zdaie się obawiać, iżby Ministrów za wiele napuszył, gdyby im okazał swoie przyzwolenie; dla tego twierdzi, iż czas do tego był źle obrany. Więc w téy mierze niezmiernie się od siebie różniemy; bo ieżeli w tém uważam co dobrego, to właśnie czas, który był wybrany do uznania niepodległości. Że Państwa, które się zupełnie od matki oyczyzny oddzieliły, pierwéy, lub poźniéy do rzędu niektórych Mocarstw muszą być przypuszczone, nie podpada wątpliwości, i całe pytanie kręci się około czasu i sposobu. Dwa są rodzaie osiągnienia celu; przez pospiech bezwzględny,

---

*) O tém nie wspomina nic Mowa Królewska zagaiaiąca, mówi ona tylko o „środkach", iakich się chwycono, aby między W. Brytaniią i owcmi kraiami Ameryki, które, iak się pokazało, swóy rozdział od Hiszpanii uskuteczniły, potwierdzić traktatami istnieiące iuż związki handlowe" W rozprawach nad dziękczynnym adresem, P. Kanning i Lord Liverpool w Izbie Niższéy używali istotnie wyrazów: „uznanie" i „uznanie niepodległości Państw Ameryki południowéy", których w Mowie z Tronu starannie unikniono. (Prsyp. Dostrz. Austr.)

którym bezwątpienia prędzey cel osiągnąć można, ale oraz także podbudzić skutki, których lepiey iest uniknąć; lub przez ostrożne postępowanie względenie zasady, przyczém unika się troskliwie, iakiemu innemu Mocarstwu, dać słuszny powód do zażaleń. (Słuchaycie, słuchaycie !) Te trzy Państwa, do których ściąga się mowa z Tronu są, Buenos Ayres, Kolumbia i Mexyk, i pochlebiam sobie, że zaspokoię Izbę, gdy oświadczam: że środki na teraz będące w toku, nie mogły stosowniey w żadney inney peryiodzie być przedsięwziętemi, lecz także, że chwycenie się tychże w innym czasie i wykonanie tychże w iakim innym sposobie, byłyby wystawione naywiększym zarzutom.

(*Ciąg dalszy nastąpi.*)

Rząd kazał kosztem swoim wystawić 40 nowych kościołów w położeniu górzystem Szkocyi.

Wyspy Jońskie.

W d. 19. Stycznia miasto Santa Maura na wyspie podobnegoż imienia zostało przez trzęsienie ziemi prawie do szczętu zniszczone. Tylko kilka iest ieszcze domów ocalonych, a mieszkańcy do naystrasznieyszéy nędzy przyprowadzeni. Żaden dóm i kościół nieuszedł wstrząsnienia i wielu ludzi znalazło śmierć pod gruzami walących się budowli lub odebrało rany. Port i dóm cłowy nayrmniey ucierpiał. I w głębi kraiu trzęsienie to narobiło spustoszeń; między innemi zamieniło też w gruzy wieś Zuccaldades, przyczém wielu ludzi grób swóy znalazło. Równie wiele szkody doznało miasto Preveza.

Francyia.

Minister Skarbu wnosząc na posiedzeniu Izby Deputowanych w d. 16. Lutego trzy proiekta do ustaw, miał rzecz, w któréy tenże w odwołaniu się do budżetu za r. 1826 wystawił następuiący obraz skarbu Francyi w chwili teraźnieyszéy:

»Budżet na rok 1825« Na wyraz ten zwraca się Minister do téy częśi Mowy swoiey, »Budżet na r. 1826, który, przypuszczaiąc, że uczyniony proiekt do prawa i przyięcia zostanie WPanom przełożony, stawia nadzwyżku ośm milionów; nadto pobór z roku 1824 wzięliśmy także za zasadę do wykazania dochodu, nie polegaiąc na istotnem pomnożeniu się narodowéy pomyślności, podniesieniu handlu, większem bogactwie poiedyńczych, których konieczne skutki, oraz iawne dochody, będzie powiększaiący się wzrost publicznych dochodów. Chcecie WPanowie, obliczyć wzniesienie się maiątku Państwa, chcecie WPanowie oraz z słusznością uznać usiłowania Rządu królewskiego, zaiętego w śród naytrudnieyszych okoliczności udoskonaleniem wewnętrznego Zarządu? Czytaycie ustawę rachunkowości na rok 1821, pierwszego roku, w ktorym ustawy dla sprawdzania przepisane, dosyć stawiaią stosunków podobieństwa z teraźnieyszym stanem, aby mogły być przedmiotem porównania; stawcie ie WPanowie na przeciw budżetu, który teraz przekładamy. We trzech latach, z których jieden był woiennym, polepszył się dochod z przedaży drzewa, z wpisow i poczty, podatków na obieg i zużycie kraiowych i zagranicznych żywności, na przemysł i handlowe zakłady o 50 milionów. W tym samym czasie zaniechano 3 mil. odciągać z pensyy, podatku gruntowego zmnieyszono 13 mil. 500,000 fran. i zaprowadzono mnieyszą ilość wydatków na koszta poboru w 2 mil. 800,000 fr. Atoli w tak kwitnącym stanie niepowinniśmy zapominać, iż wezwani iesteśmy, wspierać i pomagać rozwinięciu się rolnictwa i zarobkowości i oprócz tego podnieść potęgę i powagę Francyi. Przekładaliśmy WPanom koleią pomnożyć uposażenie rozmaitych gałęzi służby więcéy iak o 41 mil. a WPanowie stosownie do tego podnieśliście budżet spraw duchownych o 5 mil. 500,000 płacę sędziów pierwszéy instancyi o 631,745 wydatki na zarząd mostów i dróg o 5 mil. 580,000 a Wydziału woyny o 19 mil. 400,000 fr. które to ostatnie pomnożenie łącznie z oszczędnością zaprowadzoną w inney gałęzi tego Ministeryium dozwoliło powiększyć woysko o 50,000 ludzi i 10,000 koni; nakoniec marynarka otrzymała powiększenie kredytu o 7 mil. 700,000 fr. co Wydział ten postawiło w stanie urzeczywiścić rezultaty zapowiedziane w systemacie przełożonym Izbom w r. 1820; koszta zarządu centralnego w Ministeryium Skarbu zmnieyszone blisko o 1 mil., zwyczayne potrzeby Ministeryum spraw wewnętrznych zniżone o 800,000, zaś Izby skarbowéy o 250,000 fr. Tak wszystko okazuie niezmordowaną gorliwość Rządu królewskiego ku zmnieyszeniu wydatków Państwa, bez szkodzenia swemu dobrze zrozumianemu interesowi. Jeźli w ciągu tego okresu powiększył się dług ustalony o 12 mil. 533,000 fr. tedy zato czasowe ciężary Państwa, prawie o taką summę zmnieyszyły się; tak dług *dette viagere* mnieyszy o 2 mil., pensyie duchownych i woyskowych o 5 mil. 39000, procenta z kaucyi o 856,000, rocznych prowizyy (*annuit s*) o 1 mil. 421,000 i nakoniec dług zawieszony o 2 mil. 270,000 fr. Jeszcze nie wszystko; kasa umarzaiaca wykupiła blisko 12 mil. prowizyy wieczystych, i w dniu, w którym mam zaszczyt mówić to do WPanów, papiery publiczne iuż od dawnego czasu *Pari* przewyższyły i od roku 1821 w ogóle podniosły się o 15 procentów. Ten iest wierny obraz bogactwa, pomyślności i kredytu

Francyi. Mości Panowie! Stan ten iest w wczęści WPanów dziełem. Król rzekł w mowie zagaiaiącey posiedzenie: iż WPanów wsparciu winien iest ustalony porządek skarbu Państwa. Czemużby mi nie wolno było powiedzieć, że szczęście, którego doznaiemy iest dzielem prawości, tego szczęśliwego owocu mądrości Monarchów. danych nam od Opatrzności, iakoteż naturalnym rezultatem zaufania i miłości, któremi ón swoie ludy tak dobrze umié napawać?«

Niemcy.

Z powodu otwartey sukcessyi do Xięstw Gota i Altenburg, zaraz w dniu 11tym z. m. to iest w dniu wspolnego przez trzy pozostałe Xiążęco-Saskie familie obięcia w posiadłość Xięstw pomienionych, ogłosił Xiąże Meiningen: iż na potwierdzenie tymczasowego rządu zezwolił iedynie w chęci utrzymania pokoiu Związku Niemieckiego; że Rząd ten istotnie za tymczasowy uważać należy, w niczém nieuwłaczaiący wyłączonym prawom Xięcia Meiningen; że nareszcie przeciw wszelkiemu podziałowi kraiu protestuie się. Xiążęta zaś Hildburghausen i Koburg-Saalfeld pod dniem 13. z. m. oświadczyli: iż Rząd wspólny póty trwać musi w miarę wspólnéy uwowy, poki przez ugodę, lub wyrok prawny inaczéy postanowionem nie będzie; że wyłączne do sukcessyi prowo Xięcia Meiningen nie iest ani ugruntowane ani uznane: że owszem według familiynych układow pierwszeństwo rzeczonym Xiążętom należy się; że nareszcie spodziewaią się, iż poddani Xięstw w sporze będących pozostaną wierni swym powinnościom. Prawo, lecz nie przywłaszczenie w tym sporze roztrzygać powinno.

Królestwo Polskie.

Konwencyia między Cesarzem Rossyiskim Królem Polsk. i Prussami zawarta w Berlinie d. 3. Maia 1824 i ratyfikowana d. 23. Wrześ. t. r. względem wyprowadzenia maiątków, iest następuiącey treści: »Artykuł I. W przypadku wyprowadzenia maiątków, pieniędzy, lub innych własności ruchomych, iakiegobąć rodzaiu, z Państw Cesarza Jegomości Wszech Rossyy i Króla Polskiego do Państw Króla Pruskiego i nawzaiem, czyli takowe wyprowadzenie wynikłoby z przeniesienia się, ze spadku, z zapisu, z posagu, darowizny, czy też z innéy iakiéykolwiekby przyczyny, nie będzie pobieranym ani podatek emigracyyny, ani żadna opłata wywozowa. — Art. II. Takowe uchylenie opłat wspomnionych ściągać się będzie nie tylko do przypadków, w których pobór onychże był uskut ecznionym na korzyść Skarbu publicznego, lub na rzecz Panuiącego; ale i do tych przypadków, gdzie dochód ztąd wynikaiący, wpływał do kass Gmin, fundacyi pobożnych, kościołów, klasztorów, opactw, jurysdykcyi patrymonialnych i korporacyi, lub iakichkolwiek osób prywatnych. — Art. III. Wyięcie z pod opłaty uiszczanéy dotychczas od wyprowadzania funduszów i własności ruchowych, a która niniєyszym aktem zostaie uchyloną, nie może w żadnym przypadku uwalniać od tych opłat, podatków i należności, iakie każdy z u kładaiących się Rządów pobiera, lub mógłby pobierać w przyszłości z wszelkich maiątków ruchomych i nieruchomych, w obrębie kraiow Władzy swoiéy uległych. — Art. IV. Postanowienia obięte Artykułami I. i II. będą miały zupełny swóy skutek nie tylko w przypadkach na przyszłość wydarzyć się mogących, lecz i w tych wszystkich, gdzieby do dnia wymienionych ratyfikacyy, opłaty niniéyszą konwencyią uchylone, nie były iescze rzeczywiście i ostatecznie pobranemi. — Art. V. Rozporządzenie Rządu Polskiego w d. 28. Maia 1822 roku wydane, a dotyczące opłaty wywozowéy, czyli detrakcyynéy w ogólności, nie będzie mogło być zastósowaném do kapitałów, kóre bąć do kass, lub instytutów Pruskich, bąć do mieszkańców prywatnych kraiu Pruskiego należą. Nawzaiem wydanemi będą, bez ulegania opłacie wywozowéy, kapitały należące do kass i instytutów Polskich, lub do mieszkańców prywatnych Królestwa Polskiego.«

Rossyia.

Z Petersburga donoszą pod d. 2. Lutego: Uchwałą Komitetu Ministrów z d. 20 Września r. z. obowiązani są wszyscy prywatni właściciele pieniędzy miedzianych dawnego stępla, w ciągu trzech miesięcy od dnia ogłoszenia Ukazu, w kasach obwodowych za monetę nowego stępla lub B. A. wymienić, po upłynieniu tego czasu wszystkie stare pieniądze miedziane przypadną koronie.

Od dnia 10. do 26. z. m. wpłynęło do tuteyszego centralnego Komitetu na wsparcie zubożałych przez powódź 87,338 rubli. Do tego Król Jegomość Wirtemberski przysłał w imieniu swoich córek Xiężniczek Maryi i Zofii 20,000, a tuteysze francuzkie Poselstwo 10,000 rub. oprócz tego odebrał Komitet znaczną ilość płótna i t. d.

Urzędnikom Ministeryium spraw zewnętrznych, którzy przez powódź ucierpieli kazał Cesarz Jegomość dać 20,000 rub. iako nadzwyczaynego wsparcia.

Przed kilku dniami uwięziono tu na rozkaz naywyższy, towarzystwo osławionych graczy.

Redakcyia Józefa Bensy: Druk Pillerów.